

POLISH-UKRAINIAN FOUNDATION «**THE INSTITUTE OF INTERNATIONAL ACADEMIC AND SCIENTIFIC COOPERATION**»

THEOLOGICAL ACADEMY OF THE UNIVERSITY OF
CARDINAL STEFAN WYSHINSKY IN WARSAW

FUNDACJA ADD

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ: ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ

Збірник наукових есе учасників наукового стажування

**Варшава, Республіка Польща
2020**

Академічна доброчесність: виклики сучасності : збірник наукових есе учасників дистанційного етапу наукового стажування для освітян (Республіка Польща, Варшава, 02.11 – 11.12.2020) / Польсько-українська фундація «Інститут Міжнародної Академічної та Наукової Співпраці», Духовна Академія Університету Кардинала Стефана Вишинського, Фундація ADD. – Варшава, 2020. – 127 с.

Головний редактор:
ГЛАВЧЕВА Ю. М., НТУ «ХПІ», Україна

Редакційна колегія:

ЦМОЦЬ І. Г., Доктор технічних наук, професор, Національний університет «Львівська політехніка», Україна

ПРЯДКО В. В., Академік АЕНУ, доктор економічних наук, професор, Університет Короля Данила, Україна

GAVRYLIUK I., Doktor nauk humanistycznych w zakresie historii, Варшавський університет, Польща

РУДАК Т. В., Доктор права Віденського Університету, Австрія

ГРЕБЕНЮК Н. В., Кандидат економічних наук, Університет Короля Данила, Україна

У збірнику викладено матеріали наукових есе учасників стажування, організованого Польсько-українською Фундацією – Інститут Міжнародної Академічної та Наукової Співпраці спільно з Духовною Академією Університету Кардинала Стефана Вишинського у Варшаві та польською Фундацією ADD.

Метою стажування є ознайомлення із європейськими підходами щодо питання наукового плагіату і популяризація академічної доброчесності, а також підвищення кваліфікації освітян та поглиблення співпраці в академічній та науковій галузі між Україною та Польщею.

У збірнику розглядаються основні проблеми академічної доброчесності в навчальних та наукових роботах, що пов'язано з інтенсивною комп'ютеризацією та інформатизацією всіх аспектів людського життя.

ЗМІСТ

ПРО ОРГАНІЗАТОРІВ	6
Акімова В. М.	7
Цимбала О. П.	7
ВПРОВАДЖЕННЯ ПРИНЦИПИ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ У ЛНМУ ІМЕНІ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО.....	7
Байда С. П.	11
Савченко Н. В.	11
АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	11
Березовська-Савчук Н. А.	17
ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ СТРАТЕГІЇ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ В КРИВОРІЗЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ ПЕДАГОГІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ	17
Бессараб А. О.	23
АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ: РЕГІОНАЛЬНИЙ ДОСВІД У ГЛОБАЛЬНІЙ СПРАВІ.....	23
Веремчук О. В.	27
ВПРОВАДЖЕННЯ ПРИНЦИПІВ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ У ЗВО: НОРМАТИВНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ	27
Вінтонів Х. М.	32
ОСОБЛИВОСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ З ІНФОРМАЦІЙНОЇ, БІБЛІОТЕЧНОЇ ТА АРХІВНОЇ СПРАВИ.....	32
Voropai O.	36
USING SOCIAL MEDIA TO COMMUNICATE THE PROBLEM OF ACADEMIC INTEGRITY: UNIVERSITIES' PERSPECTIVE	36
Гавриш Н. С.	40
ЗАКОНОДАВЧЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ ОСВІТИ	40
Глушковецький А. Л.	46
АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ТА СИСТЕМА ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ: ЧИ МОЖЛИВИЙ ПЕРЕТИН ПАРАЛЕЛЬНИХ ПРЯМИХ?.....	46

*Веремчук О. В.,
канд. пед. наук, доцент кафедри філологічних дисциплін та соціальних комунікацій
Мукачівський державний університет*

ВПРОВАДЖЕННЯ ПРИНЦИПІВ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ У ЗВО: НОРМАТИВНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Однією зі складових університетської системи забезпечення академічної доброчесності є нормативно-правова база, «яка на системному рівні описує механізми впровадження принципів академічної доброчесності в науковий та освітній процеси, заходи з забезпечення дотримання принципів академічної доброчесності, процедури попередження та боротьби з порушеннями принципів академічної доброчесності» [4]. Відповідно, важливим є обізнаність усіх учасників освітньо-наукового процесу з нормативними документами, в яких відображаються питання академічної доброчесності (АД).

У процесі формування відкритих та загальнодоступних ресурсів, ЗВО мають ознайомлювати здобувачів вищої освіти та науково-педагогічний персонал з нормативними документами щодо АД шляхом розміщення їх на своїх веб-сайтах. Так, у спеціальній рубриці «Академічна доброчесність» заклади розміщують нормативні акти, серед яких базовим є Закон України «Про освіту», у якому визначено поняття АД та вимоги щодо неї учасників освітнього процесу, основні види порушень АД, відповідальність за них, а також і інші закони, які містять окремі норми АД («Про вищу освіту», «Про наукову та науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення освітньої діяльності у сфері вищої освіти»).

Окрім того, важливими для висвітлення та дотримання положень щодо АД є нормативні акти Кабінету Міністрів України (КМУ), центральних органів виконавчої влади, що мають у сфері свого підпорядкування ЗВО. Зокрема, це:

постанови КМУ («Положення про Національний репозитарій академічних текстів» від 19.07.2017 № 541, «Порядок проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії» від 06.03.2019 № 167), накази Міністерства освіти і науки (МОН) України («Про затвердження Порядку формування Переліку наукових фахових видань України» від 5.01.2018 № 32, «Про затвердження Регламенту роботи Національного репозитарію» від 04.07.2018 № 707, «Про опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук» від 23.09.2019 № 1220, «Деякі питання Національного репозитарію академічних текстів» від 19.10.2018 № 1140), а також листи МОН України, адресовані ЗВО:

- «Рекомендації щодо запобігання академічному плагіату та його виявлення в наукових роботах (авторефератах, дисертаціях, монографіях, наукових доповідях, статтях тощо)» від 15.08.2018 № 111-8681, у якому визначені види та ознаки академічного плагіату;

- «Щодо рекомендацій з академічної доброчесності для закладів вищої освіти» від 23.10.2018 № 1/9-650, який надає рекомендації, розроблені у рамках Проекту сприяння академічної доброчесності в Україні – SAIUP, за підтримки Посольства США, та містить «Розширений глосарій термінів та понять із академічної доброчесності» і «Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності»;

- «До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності» від 20.05.2020 № 1/9-263, який містить аналітичну записку, де уточнюються питання щодо встановлення факту наявності академічного плагіату, довідок про результати перевірки академічних текстів на ознаки плагіату, ідентифікації самоплагіату, фабрикації і фальсифікації, порушень АД здобувачами вищої освіти.

До того ж, важливими є «Рекомендації для закладів вищої освіти щодо розробки та впровадження університетської системи забезпечення академічної доброчесності», розроблені у рамках однієї із стратегічних цілей Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти (НАЗЯВО) щодо формування політики доброчесності наукових досліджень, які були затверджені 29.10.2019 року (протокол № 11 від). Рекомендації надають опис університетської системи забезпечення АД; пояснення Кодексу академічної доброчесності; управління процесом дотримання АД; завдання та функції групи сприяння АД; необхідність створення комісії з АД та комісії з етики та управління конфліктами; відповідальність за дотримання АД та її порушення; порядок перевірки навчальних, кваліфікаційних, науково-методичних та наукових робіт на наявність ознак академічного плагіату; заходи з порушень АД; підписання учасниками освітньо-наукового процесу Декларацій про дотримання АД [4].

Вищезначена нормативно-правова база слугує підґрунтям для розробки та впровадження у ЗВО внутрішніх установчих документів, що регламентують основні принципи АД, відповідальність учасників освітнього процесу за порушення АД. Однак, чіткого стандартного переліку таких документів для ЗВО на даний час не розроблено.

Зокрема, згідно з Рекомендаціями НАЗЯВО, базовими нормативними документами у ЗВО мають бути: Кодекс корпоративної культури, Кодекс академічної доброчесності, Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин, Положення Комісії з академічної доброчесності і університетську Комісію з етики та управління конфліктами, Положення про групу сприяння академічній доброчесності.

Відповідно ж до Закону України «Про вищу освіту» (Ст. 32) ЗВО зобов'язані «мати внутрішню систему забезпечення якості вищої освіти, у тому числі

затверджену політику забезпечення дотримання учасниками освітнього процесу академічної доброчесності (кодекс академічної доброчесності)» [1].

Отже, для забезпечення якісного дотримання принципів АД у ЗВО необхідним та важливим є розроблення та затвердження Кодексу академічної доброчесності та інших внутрішніх нормативно-правових документів (положень, правил, інструкцій), які мають чітко регламентувати: «види академічної відповідальності за конкретні порушення академічної доброчесності; процедури встановлення і доведення фактів порушень академічної доброчесності; процедури прийняття рішень про академічну відповідальність учасників освітнього процесу, а також органи, що приймають такі рішення; процедури апеляції для осіб, яких звинувачують у порушенні академічної доброчесності» [2]. Також, невід'ємною частиною Кодексу академічної доброчесності має стати Декларація про дотримання принципів АД, ознайомлення з якою має стати обов'язковим для всіх здобувачів вищої освіти та науково-педагогічного персоналу, а підписання ними Декларації зафіксує взяті зобов'язання щодо дотримання Кодексу академічної доброчесності.

Зазначені вище нормативно-правові документи, а також методичні матеріали щодо інформаційної грамотності та попередження плагіату, популяризації принципів АД, що розміщуватимуться на офіційному веб-сайті ЗВО, матимуть важливе значення в освітньому процесі, сприятимуть забезпеченню якості освіти та позитивному Інтернет-іміджу закладу.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про вищу освіту : Закон України від 01.01.2014 № 1556-VII. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>.
2. Щодо рекомендацій з академічної доброчесності для закладів вищої освіти : лист Міністерства освіти і науки України від 23.10.2018 № 1/9-650.

[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v-650729-18#n211>.

3. До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності : лист МОН № 1/9-263 від 20.05.2020 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/73710/.

4. Рекомендації для закладів вищої освіти щодо розробки та впровадження університетської системи забезпечення академічної доброчесності : затверджено рішенням Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти від 29 жовтня 2019 року / Нац. агентство із забезпечення якості вищої освіти. 2019. 19 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://naqa.gov.ua/>.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>